SCCM
stichting coördinatie certificatie managementsystemen voor milieu en gezond en veilig werken

Certificatieschema CO_2-reductiemanagement met ISO 14001

Deze versie van het certificatieschema wordt vervangen door het certificatieschema CO_2-reductiemanagement met ISO 14001 versie 21 april 2026. Certificatie-instellingen kunnen nog maximaal 1 jaar na publicatie van het nieuwe schema certificaten verstrekken op basis van de 2017-versie van het certificatieschema. Organisaties gecertificeerd op basis van de 2017-versie dienen binnen drie jaar na publicatie van het schema over te zijn gestapt op de nieuwe versie van het certificatieschema.

De overtuiging -en ervaring- van SCCM is dat elke organisatie (hoe klein ook) betere milieuprestaties behaalt door het gebruik van de plan-do-check-act aanpak uit de ISO 14001-norm.

Copyright SCCM
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt en/of verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SCCM.

Disclaimer
De inhoud van deze brochure is met uiterste zorg samengesteld, desondanks kunnen fouten en onvolledigheden niet geheel worden uitgesloten. SCCM aanvaardt derhalve geen enkele aansprakelijkheid, ook niet voor directe of indirecte schade ontstaan door of verband houdend met het gebruik van de inhoud van deze uitgave.

Certificatieschema CO_2-reductiemanagement met ISO 14001

N170216, 26 juli 2017 rev5

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1

1 Inleiding 5

HOOFDSTUK 2

2 Aanvullingen op het ISO 14001:2015 milieumanagementsysteem 7
2.1 Termen en definities (ISO 14001:2015 hoofdstuk 3) 7
2.2 Toepassingsgebied (ISO 14001:2015 art. 4.3) 8
2.3 Milieubeleid (ISO 14001:2015 art. 5.2) 8
2.4 Milieuaspecten (ISO 14001:2015 art. 6.1.2) 8
2.5 Milieudoelstellingen (ISO 14001:2015 art. 6.2.1) 10
2.6 Directiebeoordeling (ISO 14001:2015 art. 9.3) 10

HOOFDSTUK 3

3 Organisatie van de certificatie-instelling 11
3.1 Personeel binnen de CI (ISO 17021-1 hoofdstuk 6) 11

HOOFDSTUK 4

4 Werkwijze van de certificatie-instelling 12
4.1 Activiteiten voorafgaand aan certificatie 12
4.1.1 Beoordeling aanvraag 12
4.1.2 Audittijd 12
4.2 Initiële certificatie 13
4.2.1 Fase 1 (vooronderzoek) 13
4.2.2 Fase 2 (certificatieaudit) 13
4.3 Uitvoering audits 14
4.3.1 Beoordeling borging van naleving wet- en regelgeving 14
4.3.2 Rapportage van audits 14
4.4 In stand houden certificatie 14
4.4.1 Controleaudit 14
4.5 Certificatiedocumenten (ISO 17021-1 paragraaf 8.2.2) 14

BIJLAGEN

1 Bibliografie 15
2 Bijlage 2: Bepaling tijdsbesteding 16

HOOFDSTUK 1

Inleiding

Het certificatieschema CO_2-reductiemanagement met ISO 14001 kan worden gebruikt door certificatie-instellingen met een overeenkomst met SCCM voor het gebruik van het ISO 14001-certificatieschema. Het certificatieschema CO_2-reductiemanagement kan alleen worden toegepast bij organisaties die zijn gecertificeerd op basis van het SCCM ISO 14001-certificatieschema.

Wanneer een organisatie voldoet aan de eisen van dit schema wordt daarvoor door de certificatie-instelling een apart certificaat afgegeven. Op dit certificaat staat aangegeven aan welk ISO 14001-certificaat het certificaat voor CO_2-reductiemanagement is gekoppeld. Wanneer een ISO 14001-certificaat verloopt en/of wordt geschorst of ingetrokken, heeft dit dezelfde consequenties voor het certificaat voor CO_2-reductiemanagement.

Binnen het schema CO_2-reductiemanagement zijn twee niveaus onderscheiden:
1 **Energiemanagement:** op dit niveau worden per energiedrager de mogelijkheden tot energiebesparing bepaald voor de scopes 1 en 2 aangevuld met transport (voor zover beïnvloedbaar).
2 **CO_2-management:** op dit niveau wordt een integrale benadering toegepast en vindt voor de verschillende energiedragers een omrekening plaats naar CO_2-emissies en worden keuzes gebaseerd op het realiseren van een maximale reductie van CO_2-emissies. Daarnaast worden explicietere eisen aan de identificatie van scope 3-emissies gesteld.

Zowel organisaties met een certificaat op niveau 1 als niveau 2 voldoen aan de eisen gesteld in de EU Energy Efficiency Directive (EED) ten aanzien van de uitvoering van een energieaudit. Voorwaarde is wel dat de scope van het certificaat en het managementsysteem ook betrekking heeft op de organisatie en activiteiten die onder de EED-verplichting vallen. Het is aan de Omgevingsdienst om dit vast te stellen. Het kan bijvoorbeeld zijn dat een vestiging van een organisatie zelfstandig gecertificeerd is voor ISO 14001, terwijl de EED-verplichting van toepassing is voor de optelsom van alle vestigingen van de organisatie.

Certificatie-instellingen die het certificatieschema CO_2-reductiemanagement toepassen moeten geaccrediteerd zijn voor ISO 14001-certificatie door een bij IAF aangesloten accreditatie-instelling. Accreditatie voor het certificatieschema CO_2-reductiemanagement is niet vereist. Voor het gebruik van dit certificatieschema dient een overeenkomst met SCCM te worden afgesloten. SCCM is verantwoordelijk voor het toezicht op de correcte toepassing van dit certificatieschema.

In hoofdstuk 2 zijn de aanvullingen op het ISO 14001:2015-milieumanagementsysteem beschreven. Dit zijn de onderwerpen die in het milieumanagementsysteem moeten zijn opgenomen om systematisch te komen tot reductie van het energieverbruik en/of reductie van CO_2-emissies op basis van de niveaus 1 en 2 van dit certificatieschema.

Hoofdstuk 3 gaat in op de organisatie van de CI met betrekking tot de beoordeling van het CO_2-reductiemanagement op de niveaus 1 en 2. Ook hier betreft het aanvullingen op het ISO 14001:2015-certificatieschema van SCCM. De werkwijze van de CI bij de beoordeling van het CO_2-reductiemanagement op basis van de niveaus 1 en 2, in aanvulling op de werkwijze in het ISO 14001-certificatieschema, is opgenomen in hoofdstuk 4.

In bijlage 1 is een bibliografie opgenomen met documenten waarnaar is verwezen.

Op www.sccm.nl staat onder downloads een overzicht met correcties en wijzigingen die zijn aangebracht ten opzichte van de eerste versie van het certificatieschema CO_2-reductiemanagement met ISO 14001. Bij correcties blijft de laatste publicatiedatum ongewijzigd en wordt een correctienummer toegevoegd. Bij een wijziging komt er een nieuwe publicatiedatum. Er is sprake van een wijziging wanneer er nieuwe eisen zijn waaraan een gecertificeerde organisatie en/of certificatie-instelling moet voldoen.

HOOFDSTUK 2

Aanvullingen op het ISO 14001:2015 milieumanagementsysteem

Elke ISO 14001-gecertificeerde organisatie zal binnen het milieumanagementsysteem op meer of minder gedetailleerde wijze aandacht aan het onderwerp energie en/of CO_2-emissies besteden. Mogelijke aanleidingen zijn:

→ Uit de contextanalyse komt 'klimaatverandering' als issue naar voren.
→ Er kunnen complianceverplichtingen zijn op basis van bijvoorbeeld wet- en regelgeving, eisen van klanten, afspraken binnen de branche, convenanten.
→ Bij de identificatie van milieuaspecten komt het verbruik van energie naar voren als een van de gebruikte grondstoffen.

Op basis van het voorgaande zullen zo goed als alle ISO 14001-gecertificeerde organisaties inzicht hebben in het energieverbruik en -gebruik en doelstellingen voor reductie hebben geformuleerd.

In dit hoofdstuk worden specifieke eisen gesteld aan de wijze waarop een organisatie het onderwerp energie binnen het milieumanagementsysteem invult. Alle eisen gesteld in de ISO 14001-norm zijn van toepassing, ook voor de paragrafen uit de ISO 14001-norm waarvoor in dit hoofdstuk geen nadere eisen zijn gesteld.

2.1 Termen en definities (ISO 14001:2015 hoofdstuk 3)

Onderstaand aanvullingen op termen en definities opgenomen in ISO 14001:2015.

Energie (bron: NEN-EN-ISO 50001:2011)

Elektriciteit, brandstoffen, stoom, warmte, perslucht en andere vergelijkbare media.

Energieverbruik (bron: NEN-EN-ISO 50001:2011)

Hoeveelheid energie die wordt toegepast.

Energiegebruik (bron: NEN-EN-ISO 50001:2011)

Manier of wijze van toepassing van energie (bijvoorbeeld verwarming, verlichting, koeling, transport).

Energiedrager (primair en secundair)

Primaire energiedragers zijn uit de natuur gewonnen, bijvoorbeeld aardolie, aardgas en steenkool. Elektriciteit opgewekt door windmolens en zonnecollectoren behoren hier ook toe. Secundaire energiedragers zijn energiedragers die ontstaan door omzetting. Voorbeelden hiervan zijn elektriciteit opgewekt in een elektriciteitscentrale of stoom.

Scope 1-emissies (directe emissies) NEN-EN-ISO 14064-1:2012

Emissies die worden uitgestoten door installaties die in eigendom zijn van of gecontroleerd worden door de organisatie, zoals emissies door eigen gasgebruik (in bijv. gas boilers, warmtekrachtinstallaties en ovens) en emissies door het eigen wagenpark.

Scope 2 (indirecte emissies) NEN-EN-ISO 14064-1:2012

Emissies die ontstaan door de opwekking van elektriciteit, warmte en koeling en stoom in installaties die niet tot de eigen onderneming behoren, doch die door de organisatie worden gebruikt, zoals bijvoorbeeld de emissies die vrijkomen bij het opwekken van elektriciteit in centrales.

Scope 3 (overige indirecte emissies) NEN-EN-ISO 14064-1:2012

Scope 3-emissies of overige indirecte emissies, zijn emissies die ontstaan als gevolg van de activiteiten van het bedrijf (de organisatie) maar die voortkomen uit bronnen die geen eigendom van het bedrijf zijn noch beheerd worden door het bedrijf. Voorbeelden zijn emissies die voortkomen uit de productie van ingekochte materialen (upstream) en het gebruik van het door het bedrijf aangeboden/verkochte werk, project, dienst of levering (downstream).

2.2 Toepassingsgebied (ISO 14001:2015 art. 4.3)

Het toepassingsgebied voor het CO_2-reductiemanagement is gelijk aan het toepassingsgebied zoals vastgelegd in het ISO 14001-gecertificeerde managementsysteem dat als basis wordt gebruikt.

Indien de organisatie het CO_2-reductiemanagement certificaat wil gebruiken om te voldoen aan de verplichting uit de EED tot het uitvoeren van een energieaudit is het van belang dat de fysieke begrenzingen of begrenzing van het terrein en/of organisatorische grenzen, zoals vastgesteld binnenhet ISO 14001-milieumanagementsysteem ook alles bevat dat voor de energieaudit moeten worden meegenomen. Het gaat dan om alle onderdelen van de organisatie die EED-plichtig is:

→ gebouwen;
→ utilities;
→ processen en
→ eigen transportmiddelen.

2.3 Milieubeleid (ISO 14001:2015 art. 5.2)

Niveau 1: Energiemanagement

Het milieubeleid dient een verbintenis te bevatten tot continue verbetering van het milieumanagementsysteem om de energieprestaties te verbeteren.

Niveau 2: CO_2-management

Het milieubeleid dient een verbintenis te bevatten tot continue verbetering van het milieumanagementsysteem om de reductie van CO_2-emmissies te verbeteren.

2.4 Milieuaspecten (ISO 14001:2015 art. 6.1.2)

Op basis van de ISO 14001-norm heeft een gecertificeerde organisatie inzicht opgebouwd ten aanzien van het energieverbruik en energiegebruik en zijn mogelijkheden tot verbetering geïdentificeerd. ISO 14001 vereist dat bij het bepalen van de milieuaspecten het ‘levenscyclusperspectief’ als uitgangspunt wordt genomen. Dit betekent dat er inzicht moet zijn in de beïnvloedbare mogelijkheden tot energiebesparing en/of reductie van CO_2-emissies voor zowel scope 1, 2 als 3 emissies[1].

[1] De beïnvloedbaarheid van scope 1- en 2-emissies zal in de praktijk groter zijn dan van scope 3-emissies.

De ISO 14001-norm stelt echter geen eisen aan de diepgang van het inzicht. Voor het behalen van een CO_2-reductiemanagementcertificaat moet aan de volgende eisen worden voldaan.

Niveau 1: Energiemanagement

Om risico's en kansen met betrekking tot CO_2-reductie (door minder energieverbruik- en gebruik) te bepalen, moet de organisatie een proces vaststellen, implementeren en onderhouden voor het maken van een analyse van het energieverbruik en -gebruik dat wordt uitgevoerd op basis van een, waar mogelijk kwantitatief, inzicht in het energieverbruik en -gebruik. Dit geldt voor de scope 1- en scope 2-emissies en de emissies verbonden aan transport van personeel[2] en goederen waarvan de omvang en/of invulling van het transport direct beïnvloedbaar is door de organisatie.

Ten behoeve van de analyse dient er een overzicht te zijn van alle binnen de onderneming bestaande energiedragers, de omvang en verdeling daarvan naar functies en eventuele omzetting naar andere energiedragers. Het gaat hier onder meer om het energieverbruik voor klimaatbeheersing en verlichting van gebouwen of groepen gebouwen, industriële processen of installaties, met inbegrip van vervoer en warmte. Dit overzicht dient dusdanig 'proportioneel' en 'voldoende representatief' te zijn (bijvoorbeeld als omschreven in de richtsnoeren van de EED-richtlijn) dat een betrouwbaar beeld wordt gegeven van het energiegebruik, de significante energiegebruikers en mogelijke besparingsmaatregelen (inclusief benodigde investeringen en terugverdientijden).

De diepgang van de analyse dient zodanig te zijn dat een organisatie minimaal 90% van het energieverbruik in kaart heeft gebracht.
Het inzicht in het gebruik kan worden verkregen door bemetering en/of door het berekenen van het verbruik op basis van specificaties. Door het combineren van het energieverbruik met het energiegebruik wordt een energiebalans verkregen.

Bij het bepalen van risico's en kansen met betrekking tot het energieverbruik en -gebruik en de reductie ervan moet de organisatie rekening houden met:
- het actuele energieverbruik en -gebruik, daar waar redelijkerwijs mogelijk gebaseerd op metingen;
- de verdeling van het energieverbruik over de tijd in verband met eventuele piekbelasting (bij grootverbruik), onverklaard verbruik en basislast;
- het historische en toekomstige energiegebruik en –verbruik;
- de geïdentificeerde belangrijke energiegebruikers per energiedrager;
- de relevante variabelen die de energiegebruikers beïnvloeden.

De organisatie moet gedocumenteerde informatie onderhouden van haar:
- proces(sen) dat (die) nodig is (zijn) voor het verkrijgen van een betrouwbaar inzicht in en het analyseren van het energieverbruik en -gebruik, inclusief gebruikte criteria;
- energieverbruik en -gebruik en belangrijke energiegebruikers (faciliteiten, apparaten of processen die een significante invloed op het energieverbruik hebben);
- risico's en kansen met betrekking tot energieverbruik en -gebruik en daarbij gehanteerde criteria. Dit omvat onder meer inzicht in de energiebesparingsmogelijkheden (reductiepotentieel) inclusief kosten en terugverdientijden en de maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder.

[2] De beïnvloedbaarheid van scope 1- en 2-emissies zal in de praktijk groter zijn dan van scope 3-emissies.

Niveau 2: CO_2-management

In aanvulling op de eisen voor niveau 1 moet de organisatie een proces vaststellen, implementeren en onderhouden om op basis van de CO_2-emissies verbonden aan het energieverbruik- en gebruik de risico's en kansen te bepalen. De daarbij te hanteren emissiefactoren dienen daar waar mogelijk afkomstig te zijn van erkende bronnen (bijvoorbeeld https://co2emissiefactoren.nl).

Alle materiële veroorzakers van CO_2-emissies dienen te worden meegenomen. Daarbij geldt als vuistregel dat in ieder geval emissiecategorieën die verantwoordelijk zijn voor 5% of meer van het totaal aan CO_2-emissies worden meegenomen.

In aanvulling op de eisen voor niveau 1 moet de organisatie een beeld hebben van de scope 3-emissies die kunnen worden beïnvloed en/of een risico vormen. Hieronder vallen in ieder geval beïnvloedbare CO_2-emissies verbonden aan:
→ processen/activiteiten die worden uitbesteed;
→ producten of diensten die worden ingekocht;
→ andere fasen van de levenscyclus van geleverde producten en diensten.

Het beeld dient zodanig te zijn dat op basis van een (kwalitatieve) indicatie van de omvang van de CO_2-emissies en de mogelijkheden deze te beïnvloeden, bepaald kan worden of en hoe beleid ten aanzien van de reductie van scope 3-emissies wordt gevoerd.
De Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard (2011) van het Greenhouse Gas-protocol (GHG-protocol; alleen in de Engelse taal beschikbaar) geeft daar meer inzicht in.

2.5 Milieudoelstellingen (ISO 14001:2015 art. 6.2.1)

Niveau 1: Energiemanagement

De organisatie dient voor de verschillende energiedragers doelstellingen voor de reductie van het energieverbruik en -gebruik vast te stellen. Het niveau van de doelstellingen dient zodanig te zijn dat ten minste aan de complianceverplichtingen (geïdentificeerd op basis van eisen in 6.1.3) wordt voldaan.

Niveau 2: CO_2-management

De organisatie dient doelstellingen voor de reductie van de CO_2-emissies vast te stellen. Het niveau van de doelstellingen dient zodanig te zijn dat ten minste aan de complianceverplichtingen (geïdentificeerd op basis van eisen in 6.1.3) wordt voldaan.

2.6 Directiebeoordeling (ISO 14001:2015 art. 9.3)

Bij de directieboordeling en in de daarbij behorende gedocumenteerde informatie dient expliciet aandacht te worden besteed aan het behalen van de doelstellingen met betrekking tot de reductie van het energieverbruik en -gebruik en/of de reductie van CO_2-emissies, de effectiviteit van de genomen maatregelen en de besluiten over aanpassingen van doelstellingen en maatregelen die op basis van de beoordeling worden genomen.

HOOFDSTUK 3

Organisatie van de certificatie-instelling

De eisen opgenomen in hoofdstuk 3 van het SCCM-certificatieschema ISO 14001:2015 zijn van toepassing.
In dit hoofdstuk zijn aanvullingen daarop opgenomen.

3.1 Personeel binnen de CI (ISO 17021-1 hoofdstuk 6)

Auditor voor niveau 1

→ Aantoonbare kennis van de inhoud van dit certificatieschema.
→ Aantoonbare kennis van de inhoud van wet- en regelgeving met betrekking tot energie in Nederland op basis van de samenvatting op mijn.sccm.nl.
→ Bekendheid met de Nederlandse implementatie van de energie-audit uit de EU Energie Efficiency Directive (EED) op basis van de informatie door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) gepubliceerd op www.rvo.nl. Het gaat dan onder meer om:
  – Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie;
  – Inwerkingtreding Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie;
  – Besluit energie-audit;
  – Erkende Maatregellijsten (EML);
  – Sjabloon concernverslag energie-audit EED;
  – Sjabloon vestiging EED-auditplicht;
  – Sjabloon rapportage onderzoeksplicht en vestigingsrapportage EED-auditplicht.

Indien een (lead)auditor is gekwalificeerd voor een schema gericht op CO_2-reductie met een niveau dat vergelijkbaar is of hoger (zoals ISO 50001, CO_2-Prestatieladder of GHG-verificatie/ETS-verificatie) is deze gekwalificeerd voor de uitvoering van dit schema op niveau 1.

Auditor voor niveau 2

In aanvulling op de eisen van niveau 1:
→ Aantoonbare kennis van ISO 14064 (deel 1 en 3) en het GHG Protocol.
Voor het verkrijgen van de aantoonbare kennis dient een opleiding/training te zijn gevolgd van minimaal 12 uur, daarvan mag maximaal 4 uur uit zelfstudie bestaan. De CI dient de competentie voor de toepassing van dit schema in de praktijk te toetsen.
Indien een (lead)auditor is gekwalificeerd voor een schema gericht op CO_2-reductie met een niveau dat vergelijkbaar is of hoger (zoals ISO 50001, CO_2-Prestatieladder of GHG-verificatie/ETS-verificatie) is deze gekwalificeerd voor de uitvoering van dit schema op niveau 2.

Reviewer niveau 1

→ Gekwalificeerd als reviewer voor ISO 14001-certificatie met in aanvulling daarop kennis van de inhoud van dit certificatieschema

Reviewer niveau 2

→ Gekwalificeerd als auditor voor dit schema of gekwalificeerd als reviewer voor een vergelijkbaar schema (zoals ISO 50001, CO_2-Prestatieladder of GHG-verificatie/ETS-verificatie) met in aanvulling daarop kennis van de inhoud van dit certificatieschema.

HOOFDSTUK 4

Werkwijze van de certificatie-instelling

De eisen opgenomen in hoofdstuk 4 van het SCCM-certificatieschema ISO 14001:2015 zijn van toepassing. In dit hoofdstuk zijn aanvullingen daarop opgenomen.

4.1 Activiteiten voorafgaand aan certificatie

4.1.1 Beoordeling aanvraag

De scope op het beoogde certificaat en het toepassingsgebied dienen overeen te komen met de scope op het ISO 14001-certificaat en het toepassingsgebied van het gecertificeerde milieumanagementsysteem.

4.1.2 Audittijd

Voor de uitvoering van audits in het kader van dit certificatieschema is ten opzichte van de ISO 14001 een aanvulling in de tijdsbesteding noodzakelijk. Als basis wordt de systematiek uit de IAF MD5 gebruikt voor de tijdsbesteding van ISO 14001-audits. In bijlage 2 is deze verder uitgewerkt.

Niveau 1 – Initiële audit en herbeoordeling

Op basis van de tijdsbesteding bepaald volgens bijlage 1 zijn de volgende reducties van toepassing:

- In het geval dat 90% van het energieverbruik kantoorgebonden is, kan het aantal werknemers worden aangepast op basis van: directie/staf+ √ aantal overige werknemers. De volgende reductiemogelijkheden blijven ook van toepassing.
- 70% reductie indien de audit wordt uitgevoerd door de CI die de laatste initiële of herbeoordelingsaudit voor ISO 14001 heeft uitgevoerd.
- 85% reductie indien de audit tegelijkertijd met ISO 14001-audit wordt uitgevoerd.

Er geldt een minimum tijdsbesteding van 0,5 dag in aanvulling op de tijd benodigd voor audits in het kader van ISO 14001-certifcatie.

Niveau 2 – Initiële audit en herbeoordeling

Op basis van de tijdsbesteding bepaald volgens bijlage 1 zijn de volgende reducties van toepassing:

- in het geval dat 90% van het energieverbruik kantoorgebonden is, kan het aantal werknemers worden aangepast op basis van: directie/staf+ √ aantal overige werknemers. De volgende reductiemogelijkheden blijven ook van toepassing.
- 50% reductie indien de audit wordt uitgevoerd door de CI die de laatste initiële of herbeoordelingsaudit voor ISO 14001 heeft uitgevoerd.
- 70% reductie indien de audit tegelijkertijd met ISO 14001-audit wordt uitgevoerd.
- Minimum tijdsbesteding 1 dag.

Voor zowel niveau 1 als 2 geldt dat een controleaudit 1/3 van de tijd bedraagt van een initiële of herbeoordelingsaudit en minimaal 0,5 dag is.

Indien de initiële certificering voor het CO2-reductiemanagement niet parallel loopt met de vervaldatum van het gekoppelde 14001-certificaat, is de CI verplicht de vervaldatum van het 14001-certificaat te hanteren op het CO_2-reductiemanagementcertificaat. Bij de eerste herbeoordeling (in combinatie met de ISO 14001-herbeoordeling) kan de CI in verband met de kortere cyclus de tijdsbesteding naar rato van het verschil in looptijd aanpassen. In de klantfile dient dit te worden gemotiveerd.

4.2 Initiële certificatie

4.2.1 Fase 1 (vooronderzoek)

Voordat gestart kan worden met fase 2 dient vastgesteld te worden dat de te certificeren organisatie:

- → risico's en kansen heeft geïdentificeerd om het energieverbruik te reduceren op basis van een analyse van energieverbruik en -gebruik die voldoende gedetailleerd is;
- → doelstellingen heeft geformuleerd ten aanzien van de reductie van energieverbruik en -gebruik en/of CO_2-emissies;
- → acties heeft gepland voor de realisatie van de doelstellingen;
- → in de documentatie voor de directiebeoordeling heeft vastgelegd in hoeverre doelstellingen gericht op reductie van energieverbruik en -gebruik zijn behaald, eventuele corrigerende maatregelen en aanpassing van de doelstelling in het licht van continue verbetering.

Ten behoeve van niveau 2 dient voor de voorgaande punten te worden vastgesteld of daarbij de CO_2-emissies zijn berekend.

De vaststelling van de voorgaande punten kan worden gebaseerd op de informatie verkregen tijdens een uitgevoerde ISO 14001-audit of tijdens de uitvoering van een vooronderzoek in het kader van een ISO 14001-audit. Indien de organisatie al ISO 14001 gecertificeerd is door dezelfde CI kan fase 1 ook op afstand worden uitgevoerd.

4.2.2 Fase 2 (certificatieaudit)

Tijdens de audit dienen in het bijzonder de volgende punten te worden beoordeeld:

- → De werking van het proces om risico's en kansen met betrekking tot reductie van het energieverbruik en -gebruik vast te stellen. Aandachtspunten zijn daarbij:
  - – De compleetheid van het energieverbruik en -gebruik (minimaal 90% van energieverbruik in kaart gebracht).
  - – De compleetheid van risico's en kansen met betrekking tot de reductie van het energieverbruik en -gebruik.
- → De compleetheid van het overzicht van wet- en regelgeving gerelateerd aan het energieverbruik en -gebruik en de uitvoering van de eigen beoordeling van de naleving, waarbij minimaal de maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder zijn geïdentificeerd.
- → De reductiedoelstellingen in relatie tot de uitgangspunten vastgelegd in de beleidsverklaring.
- → De acties gepland om reductiedoelstellingen te realiseren en de implementatie daarvan.
- → De monitoring van het energieverbruik en -gebruik en de werking van processen om betrouwbare informatie te genereren.
- → De inhoud van de directiebeoordeling met betrekking tot de realisatie van doelstellingen tot reductie van energieverbruik en -gebruik.

Mede door het volgen van audittrails (van bijvoorbeeld bepaalde energiedragers, significante energiegebruikers) dient de samenhang tussen de voorgaande punten te worden beoordeeld.

Tijdens het gesprek met de directie dient te worden beoordeeld of deze ondersteuning biedt aan het behalen van de doelstellingen tot reductie van het energieverbruik en -gebruik. Onder andere door het beschikbaar stellen van voldoende middelen en het belang van de reductie te communiceren.

4.3 Uitvoering audits

4.3.1 Beoordeling borging van naleving wet- en regelgeving

Op basis van ISO 17021-1 paragraaf 9.4.8.3 dient in het auditrapport een verklaring te worden opgenomen ten aanzien van de effectiviteit van het managementsysteem met betrekking tot het voldoen aan wet- en regelgeving. In deze verklaring dient expliciet aandacht te worden besteed aan de naleving van wet- en regelgeving gerelateerd aan het energieverbruik en -gebruik.

4.3.2 Rapportage van audits

De CI kan ervoor kiezen om de audits voor dit certificatieschema afzonderlijk te rapporteren of deze te integreren in de rapportage van de ISO 14001-audit.

4.4 In stand houden certificatie

4.4.1 Controleaudit

Bij een controleaudit dienen in ieder geval de volgende punten aandacht te krijgen:

- De realisatie van geplande acties om energieverbruik en -gebruik te reduceren en de doeltreffendheid van eventuele corrigerende maatregelen in het geval dat nodig is geweest.
- De werking van processen voor de eigen beoordeling van het voldoen aan complianceverplichtingen met betrekking tot energieverbruik en -gebruik en/of CO_2-emissies.

4.5 Certificatiedocumenten (ISO 17021-1 paragraaf 8.2.2)

Wanneer de organisatie aan alle eisen uit dit schema voldoet dient een certificaat te worden verstrekt waar, in aanvulling op de eisen in de ISO 17021-1, de volgende informatie is opgenomen:

- Een verklaring van de CI dat het milieumanagementsysteem op basis van ISO 14001 voldoet aan de eisen uit het certificatieschema voor CO_2-reductie van SCCM op niveau 1 of 2.
- Het certificatienummer van de CI op het ISO 14001-certificaat afgegeven voor het milieumanagementsysteem dat wordt gebruikt voor het voldoen aan de eisen uit dit schema.

Het toepassingsgebied en de geldigheidsdatum vermeld op het CO_2-reductie certificaat dient overeen te stemmen met het toepassingsgebied en de geldigheidsdatum op het ISO 14001-certificaat waar dit certificaat aan gekoppeld is.

BIJLAGE I

Bibliografie

- NEN-EN-ISO 14001:2015 Milieumanagementsystemen - Eisen met richtlijnen voor gebruik
- NEN-EN-ISO 50001:2011 Energiemanagementsystemen - Eisen met richtlijnen voor gebruik
- NEN-EN-ISO 14064-1:2012 Broeikasgassen - Deel 1: Specificatie met richtlijnen voor kwantificering en verslaglegging van broeikasgasemissies en -verwijdering op bedrijfsniveau
- NEN-EN-ISO 14064-3:2012 Broeikasgassen - Deel 3: Specificatie met richtlijnen voor de validatie en verificatie van verklaringen inzake broeikasgassen
- Handboek CO_2 Prestatieladder (beschikbaar op https://www.co2-prestatieladder.nl/nl)
- Het Greenhouse Gas Protocol - A Corporate Accounting and Reporting Standard – revised edition (2004) (te downloaden van https://ghgprotocol.org)
- Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard (2011) van het Greenhouse Gas Protocol (te downloaden van https://ghgprotocol.org)
- www.co2emissiefactoren.nl
- ISO/IEC 17021-1:2015), Conformity assessment - Requirements for bodies providing audit and certification of management systems
- Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie
- Tijdelijke regeling implementatie artikelen 8 en 14 Richtlijn energie-efficiëntie van 10 juli 2015, nr. IENM/BSK-2015/103340
- RVO vragen en antwoorden (www.rvo.nl)
- Veel gestelde vragen en antwoorden bij de auditverplichting van het EED
- RVO Stappenplan energie-auditplicht
- RVO Rapportage EED - Adviesdocument

BIJLAGE 2

Bepaling tijdsbesteding

Voor de certificatie van energiemanagementsystemen wordt uitgegaan van twee zogenaamde 'technical area's:
→ standaard;
→ complex.

In IAF MD 5 wordt in Annex B in tabel EMS-1 het aantal dagen aangegeven voor de uitvoering van ISO 14001-audits bij verschillende complexiteit (limited, low, medium en high) en een verschillend aantal werknemers. Voor de bepaling van de audittijd bij de certificatie van CO_2-reductiemanagement met ISO 14001 dient voor de categorie 'standaard' de tijdsbesteding in de kolom 'low' te worden aangehouden. Voor organisaties in de categorie 'complex' geldt het aantal dagen in de kolom 'medium'. De sectoren die vallen in de categorie 'complex' staan in tabel 1.

Organisaties in de categorie 'standaard' zijn actief in sectoren waar het energieverbruik wordt bepaald door min of meer standaardvoorzieningen, -apparatuur, -systemen en -processen en het gebruik van energie uit openbare netten.
In de categorie 'complex' wordt het energieverbruik bij een organisatie bepaald door een of meer van de volgende karakteristieken:
→ Het energieverbruik is direct gekoppeld aan de beheersing van het primaire proces.
→ Processen met vanuit energieoogpunt specifieke technische oplossingen c.q. complexe combinaties van verschillende technieken (zoals bijvoorbeeld in de procesindustrie).
→ Substantieel gebruik van primaire energie (exclusief aardgas verkregen via openbaar net).

In tabel 1 zijn sectoren aangegeven waarop de bovenstaande karakteristieken over het algemeen van toepassing zijn. Ook in de sectoren die als 'standaard' worden gekwalificeerd kunnen organisaties actief zijn die tot de categorie 'complex' moeten worden gerekend (bijvoorbeeld bij een hoog energieverbruik in combinatie met het gebruik van meer dan drie energiesoorten). Ook kunnen er organisaties zijn in sectoren die als 'complex' zijn gekwalificeerd maar niet voldoen aan de criteria en daarom als 'standaard' kunnen worden behandeld (bijvoorbeeld een bedrijf in de zuivel of de chemie dat alleen 'mengt en roert').
Onderdeel van de contractbeoordeling is dat wordt vastgesteld of een organisatie wel of niet als 'complex' moet worden beschouwd. Bij de bepaling van tijdsbesteding en de kwalificatie van personeel moeten deze organisaties worden behandeld als 'complex'.

TABEL 1: SECTOREN DIE TOT DE CATEGORIE 'COMPLEX' WORDEN GEREKEND

IAF-ID 1 NUMMER	NACE-CODE REV. 2*	SECTOR
2	07.10 en 07.20	Mining of metal ores
3	10.5, 10.62 10.81 en 11.5	Manufacture of dairy products, starch, sugar, beer
7	17.11 en 17.12	Manufacture of pulp, paper and paperboard
10	19.10 en 19.20	Manufacture of coke, refined petroleum products
11	24.46	Processing of nuclear fuel (Smelting and refining of uranium)
12	20.x	Manufacture of chemicals and chemical products
	20.13	Manufacture of other inorganic basic chemicals (Enrichment of uranium)
13	21.x	Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
19	26.11	Manufacture of electronic components (semi-conductor)
15	23.10 en 23.30 en 23.50	Manufacture of other non-metallic mineral products (Glass, Clay building materials and cement)
17	24.x	Manufacture of basic metals
25	35.11	Production of electricity

* Eurostat: NACE Ref. 2 Statistical classification of economic activities in the European Community 2008, ISBN 978-92-79-04741-1 / ISSN 1977-0375

Contact

U bent van harte uitgenodigd uw vraag aan ons voor te leggen.
Bedrijven, organisaties, adviseurs, toezichthouders, certificatie-instellingen en andere belanghebbenden helpen we graag verder.

Mijn.sccm is hét kennisplatform voor ISO 14001, ISO 50001 en ISO 45001.
Op mijn.sccm vindt u onder andere samenvattingen van de meest relevante milieu- en G&VW-wet- en -regelgeving en halfjaarlijkse overzichten van gewijzigde wet- en regelgeving. Kijk op mijn.sccm.nl en meld u aan!

Stichting Coördinatie Certificatie Managementsystemen voor milieu en gezond en veilig werken

Postbus 13507
2501 EM Den Haag

T 070 - 362 39 81
info@sccm.nl
www.sccm.nl

Uitgave SCCM, Den Haag, 26 juli 2017 rev5